

Advies van de Raad voor Dierenwelzijn *betreffende het welzijn van dieren gebruikt in circussen*

De Raad voor Dierenwelzijn heeft dit advies gebaseerd op de evaluatie van het welzijn van dieren gebruikt in circussen in ons land en heeft tevens een stand van zaken van de wetgeving opgemaakt binnen de Europese lidstaten.

1. De evaluatie van het welzijn werd bekomen door een bezoek aan 8 circussen die tussen september en december 2011 op het Belgische grondgebied verbleven. Bij deze evaluatie werden de problemen om de wettelijke huisvestingsnormen voor dieren in circussen toe te passen, in kaart gebracht:
  - Te kleine ruimte voor binnen- en buitenhuisvesting van wilde dieren
  - Afwezigheid van baadmogelijkheid voor bepaalde soorten
  - Afwezigheid van soortgenoten voor bepaalde kuddedieren
  - Afwijkingen van de temperatuurvereisten

Deze minimale huisvestingsnormen die in een Koninklijk Besluit zijn vastgelegd, worden beschouwd als het minimum om het welzijn van dieren in circussen te waarborgen.

Door de specifieke dynamiek van een circus kunnen die normen zelden correct worden toegepast. De veelvuldige verplaatsingen vereisen immers een demonteerbare huisvesting waarbij vrachtwagens met beperkte afmetingen vaak als huisvesting gebruikt worden.

Bovendien worden de circussen beperkt door de afmetingen van het tijdelijke toegewezen gemeentelijk of privéterrein.

Het is echter belangrijk om op te merken dat de normen voor huisdieren vervat in lijst A van het Koninklijk Besluit van 2 september 2005 (welzijn van dieren gebruikt in circussen) over het algemeen goed worden nageleefd.

2. De rondvraag i.v.m. de wetgeving binnen de Europese lidstaten heeft volgende resultaten opgeleverd:
  - 1 lidstaat (Oostenrijk) verbiedt de aanwezigheid van wilde dieren in circussen
  - 4 lidstaten (Duitsland, Denemarken, Hongarije, Zweden) verbieden de aanwezigheid van bepaalde wilde diersoorten in circussen
  - 3 lidstaten (Verenigd Koninkrijk, Nederland en Cyprus) plannen een verbod om alle wilde diersoorten in circussen te verbieden
  - 8 lidstaten (Kroatië, Spanje, Estonië, Ierland, Frankrijk, Litouwen, Polen, Roemenië) hebben geen specifieke regelgeving ter zake
  - De 10 andere lidstaten hebben niet geantwoord

Verder onderschrijft de Raad de conclusies van Prof. Dr. F.W.J. Keulartz and Dr. J.A.A. Swart uit "The intrinsic value of performing animals":

- Dat individuele wilde dieren bepaalde soortspecifieke gedragingen moeten kunnen vertonen, zoals wegvluchten, sociale interacties of voedsel zoeken.
- Het houden van dieren met respect voor dierenwelzijn de expressie van dergelijk gedrag mogelijk maakt dankzij een huisvesting met voldoende verrijkingselementen.
- Er niet altijd een duidelijk onderscheid is tussen de wilde en gedomesticeerde soorten waarbij er tevens verschillende stadia in domesticatie bestaan.

"The intrinsic value of performing animals"
Animal sciences group Wageningen UR, Prof. Dr. F.W.J. Keulartz and Dr. J.A.A. Swart, 2009

Rekening houdend met alle vermelde argumenten is de Raad voor Dierenwelzijn van mening dat het welzijn van wilde dieren die in circussen worden gebruikt vaak geschaad wordt en dit door het specifieke karakter van circussen die door de veelvuldige verplaatsingen en een beperkte beschikbare plaats de gepaste huisvesting van de dieren niet op alle momenten kunnen garanderen.

Wat de educatieve rol van de aanwezigheid van deze dieren voor het publiek betreft, is de Raad van mening dat deze rol enkel vervuld kan worden wanneer het dierenwelzijn gewaarborgd is.

Bijgevolg is de Raad voor Dierenwelzijn* van mening dat het aangewezen is om de lijst van dieren die door circussen mogen gehouden worden te beperken.

Deze positieve lijst moet overeenstemmen met volgende huisdieren, met toevoeging van de papegaaiachtigen:

- *Bos Taurus* (runderen), *Bubalus bubalis* (buffels), *Camelus dromedarius* (dromedarissen), (*Camelus bactrianus* (kamelen), *Canis familiaris* (honden), *Capra hircus* (geiten), *Columbidae* (duiven), *Equus caballus* (paarden, pony's), *Equus asinus* (ezels), *Felis catus* (katten), *Anatidae* (ganzen, eenden, ...), *Lama glama* (lama's), *Mustela furio* (fretten), *Oryctolagus* (konijnen), *Ovis aries* (schapen), *Sus domesticus* (varkens), *Gallinidae* (hoenderachtigen), *Psittacidae* (papegaaiachtige).

Deze lijst, met uitzondering van de papegaaiachtige, komt overeen met de lijst A van het Koninklijk Besluit van 2 september 2005 (welzijn van dieren gebruikt in circussen). Bovendien moet het mogelijk zijn om na evaluatie nieuwe dieren toe te voegen aan of te schrappen van deze lijst. Deze evaluatie moet gebaseerd worden op onder meer volgende criteria: graad van domesticatie en de mogelijkheid om aan de behoeften van de dieren op vlak van huisvesting en verzorging te voldoen in circusomstandigheden.

-----

* Met uitzondering van de vertegenwoordiger van ANDIBEL die niet dit advies heeft goedgekeurd.